

TEY FÁTÆKASTU Í FØRO ERU BØRN OG PENSJÓNISTAR

Tað er ikki av tilvild, at so nógvir pensjónistar eru endaðir í fátækaváða. Tað er úrslitið av tí førða politikkinum, sigur Sonja Jógvansdóttir, løgtingskvinna og samfelagsfrøðingur, sum hevur granskað fátækadømið í Føroyum

FÁTÆKADØMIÐ Tað er ikki av tilvild, at talið á pensjónistum og børnum, sum eru fátækaváða, er vaksið. Tað er nevniliga avleiðingin av tí førða politikkinum, sigur Sonja Jógvansdóttir, samfelagsfrøðingur og løgtingskvinna

Áki Bertholdsen

Hóast Føroyar er eitt av allaríkastu samfeløgum í verðini, eru tað kortini yvir 5.000 fólk, sum hava so lága inntøku, at tey eru í vanda fyri at enda í fátækadømi. Sostatt eru yvir 10 prosent av fólkinum í einum av heimsins ríkastu londum. Tað staðfesti Sonja Jógvansdóttir, samfelagsfrøðingur, á fólkafrøðingum í Havn nú um vikuskifti.

Sonja Jógvansdóttir er eisini løgtingskvinna, og hon hevur brúkt nógv tíð upp á granska í fátækadømi í Føroyum. Og hon staðfestir, at yvir 10 prosent av fólkinum í einum av heimsins ríkastu londum.

Av teimum stívliga 5000 føroyingunum, sum eru í fátækaváða, er talan um 1160 børn.

Okkara land er so ríkt, at tað er ikki tí at vit ikki hava ráð til tað, at vit ikki seta tiltøk í verk, sum lyfta øll upp úr fátækaváðanum.

Ein moralsk og kristin skylda

Men hon leggur afturat, at tað eru nógv góðar orsøkir til at gera tað, og at fyrirbyggja, at

stættarmunurin ímillum rík og fátæk verður ov stórir

Í fyrsta lagi heldur hon, at tað er ein moralsk og kristin skylda at taka sær av næstanum. Men hon heldur eisini, at tað er ein samfelagskylda at taka sær av teimum veikastu.

Og hon staðfestir, at fátækadømið er eitt stórt vandamál, bæði fyri tey einstøku, tað rakar, men sanniliga eisini fyri samfelagið.

– Eitt samfelag sum er

merkt at stórum fátækadømi og djúpum gjáum ímillum rík og fátæk, verður ótrygt, tí fátækadømið elvir til sosialan ófrið, uppreistur og kríggj. Sostatt er eitt javnari samfelag er eitt betri samfelag fyri allar inntøkubólkar.

– Fyri tað einstaka barnið, sum er í fátækaváða, hevur tað víttfevndar avleiðingar, hóast talan bara er í eini stuttari skiftistíð, at tey eru í fátækaváða.

– Tey isolera seg, taka ikki lut í ítrótti og øðrum frítíðarítrivum, fara í ikki føðingardagar, tí tey hava ikki ráð til eina gávu, og halda heldur ikki føðingardag sjálvi, tí tey hava ikki ráð til tað.

– Fólk í fátækaváða fáa eisini styttri útbúgvingar enn onnur, og tey hava munandi verri, sálarliga heilsu. Tey eru eisini í nógv størri vanda fyri at enda í kriminaliteti og misnýtslu av rúsdrekka og rúsevnum.

– Og skulu vit taka alt við, er talan eisini um ein umhvørvispurning, tí kanningar vísa, at fólk, sum eru illa fyri fíggarliga, hava ikki ráð til at hugsa um at liva umhvørvisliga burðardygt og tískil dálka tey umhvørvið meiri enn onnur.

Hon sigur, at gera vit einki fyri at bota um fátækadømið hjá børnum, eru sostatt stór sannlíkindi fyri, at vit bara fáa rokningina seinni, leggur hon afturat.

Mest børn og pensjónistar

Sonja Jógvansdóttir vísir á, at mangan hoyra vit fólk spyrja, hví tey, sum eru í fátækaváða, ikki bara fara til arbeiðis, tí tað er nokk av arbeiði at fáa.

Men hon sigur, at stóðan er nettupp tann, at yvirhøvur eru tað eru fólk, sum ikki eru virkin á arbeiðsmarknaðinum, sum eru fátækaváða í Føroyum. Talan er fyri ein stóran part um børn, men serliga er tað pensjónistar, sum eru í fátækaváða.

– Hóast pensjónistar eru 15 prosent av fólkatálinum í Føroyum, eru 38 prosent av teimum, sum eru í fátækaváða í Føroyum, pensjónistar, og tað er rættiliga javnt býtt ímillum kvinnur og menn.

Børn eru 25 prosent av fólkatálinum, men 24 prosent av teimum, sum eru í fátækaváða, eru børn.

Hinvegin eru 60 prosent av føroyingum ímillum 15 og 67 ár, virknir á arbeiðsmarknaðinum, men 38 prosent av teimum, sum eru í fátækaváða, hoyra til henda bólkin.

Og í hesum bólkinum eru tað nógv fleiri kvinnur enn menn, sum eru í fátækaváða. Veruleikin er eisini, at tað eru menn, sum hava 68 prosent av øllum inntøkunum í Føroyum, og tað sæst eisini aftur í, at tað eru nógv fleiri kvinnur í fátækaváða, enn tað eru menn, sigur hon.

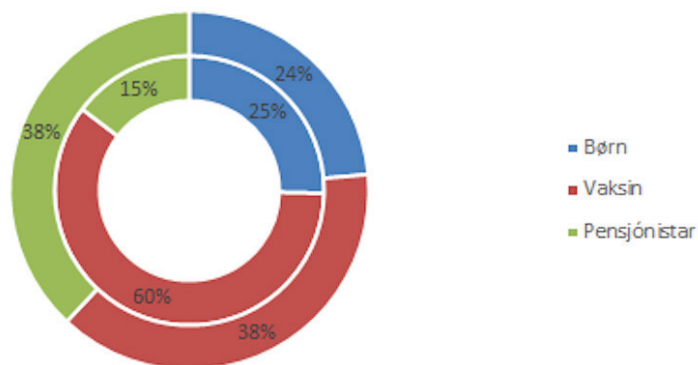
Talið vaks skjótt

Sonja Jógvansdóttir sigur, at í 2009 vóru 4.000 føroyingar í fátækaváða, men síðani er talið vaksið rættiliga nógv, so leiðis at eftir heilt fáum árum vaks talið upp í 5.000 føroyingar, sum eru í fátækaváða.

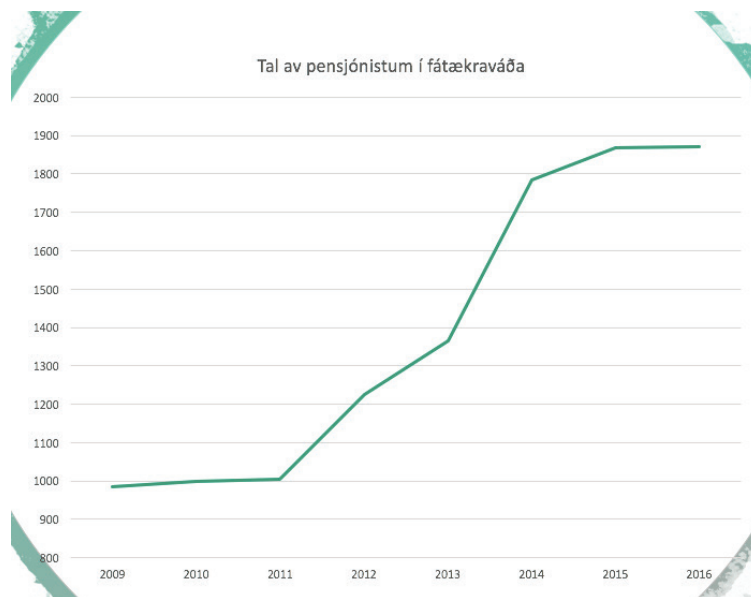
Hon sigur, at serliga er talið á pensjónistum í fátækaváða nógv vaksið í árunum frá 2011 til 2014. Í 2011 vóru knapplaiga 1000 pensjónistar í fátækaváða, ella eini 16 prosent av pensjónistunum, men síðani hevur vøxturin tikið dik á seg, og nú eru yvir 1800 pensjónistar í fátækaváða, ella yvir 26 prosent av pensjónistunum.

Samstundis vísa kanningar, at stættarmunurin veksur alsamt, tí í 2011 skuldu pensjónistarnir í fátækaváða, hava eina inntøkuhækking upp á fimm, ella seks prosent fyri at verða lyft upp um markið aftur. Men gongdin versnaði og eftir fáum árum var stóðan, at inntøkan skuldi hækka eini 11 – 12 prosent fyri at lyfta pen-

Lutfall av fátækaváða og fólki tilsamans

Tann innari ringurin er, hvussu stórir partur av føroyingum eru ávíkavist børn, pensjónistar og fólk í arbeiðsførum aldri. Tann ytri ringurin vísir, hvussu stórir partur av hvørjum bólki er í fátækaváða. Talvan vísir, at hóast pensjónistar eru 15 prosent av fólkatálinum, eru 38 prosent av teimum, sum eru í fátækaváða, pensjónistar

Hendan myndin vísir, hvussu talið á pensjónistum í fátækaváða, er økt frá 2009 til 2016